
RINGERIKE
KOMMUNE

Klima- og miljøledelse i praksis -hvordan komme fra overordna mål til praktisk gjennomføring av tiltak i alle deler av kommuneorganisasjon

---

Aleksander Elstad og Bente Elsrud Anfinnsen, enhet for klima og miljø i Ringerike kommune
Spør 1 på felles faggruppesamling i Osloregionen 31. august 2023

Formål:

- sikre at kommunene og fylkeskommunene **prioriterer arbeidet** med å redusere klimagassutslipp, og bidra til at klimatilpasning ivaretas som hensyn i planlegging etter plan- og bygningsloven.
- sikre **mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging** i kommunene.
- sikre at kommunene bruker et **bredt spekter av sine roller og virkemidler** i arbeidet med reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning, og bidra til **avveining og samordning** når utslippsreduksjon og klimatilpasning berører eller kommer i konflikt med andre hensyn eller interesser.

«På sikt bør klima- og energihensyn være så godt integrert i alminnelig drift og annen planlegging, at en egen prosess som heter «klima- og energiplanlegging» blir overflødig.»

Miljøkommune.no

Bilde: Colourbox

En av mine første politiske saker som klima- og miljøsjef i 2019: -at vi IKKE skulle utarbeide/revidere en klima og energiplan...

«Ringerike kommunes overordnede planlegging innen reduksjon av klimagassutslipp, økt miljøvennlig energiomlegging og klimatilpasning skal integreres i selve kommuneplanen.

«Dette innebærer at vurdering og prioritering av klima- og energiltak skal integreres i rådmannen, formannskapet og kommunestyrets arbeid med årlige budsjetter og fireårige handlingsplaner, samt tilhørende rapportering.»

Fordeler:

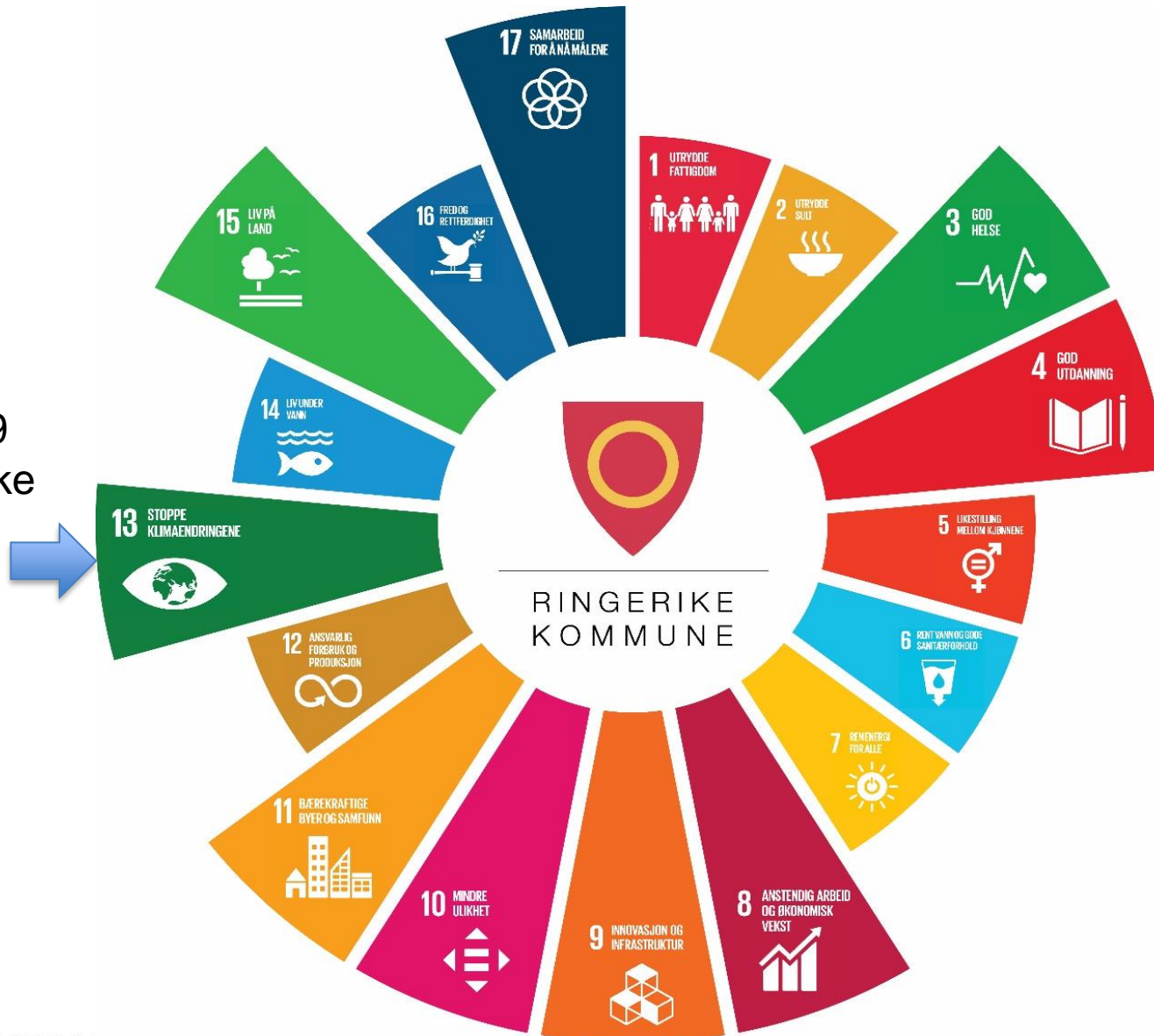
- Brukes aktivt av flere, eierskap og praktiske løsninger
- Systematisert oppfølging i kommuneplanens handlingsdel, økonomiplan og årsbudsjett
- Tydeliggjør at tverrsektorielt tema + passer med føring om å legge FNs bærekraftsmål til grunn for all planlegging
- Bra timing (+/-)
- Sikrere at revisjon prioriteres

FNs bærekraftsmål – fokusområder for Ringerike kommune

Vedtatt 4. april 2019
(sak 35/19): Ringerike
klima- og
energiplanlegging
integreres i
kommuneplanen.

Bærekraft inn i styring både på samfunnsnivå og i egen drift

- Ringerikssamfunnet/kommunen som samfunnsaktør
→ Bærekraftsmål inn i kommuneplanens samfunnsdel og plansystemet

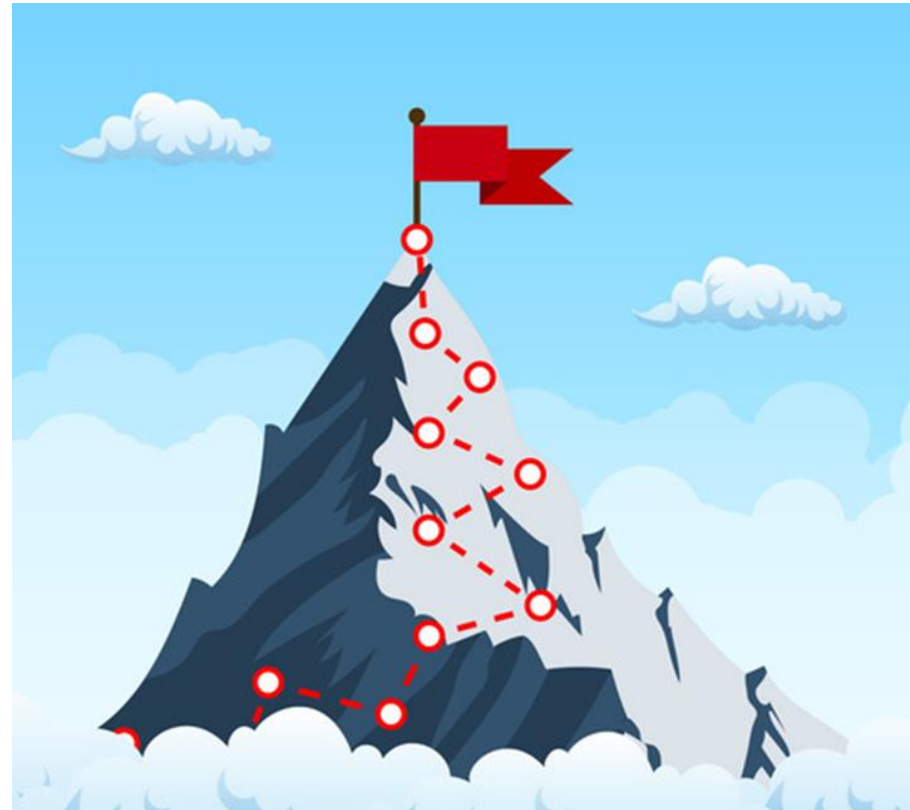
- Egen drift → Miljøfyrtårn = jobbe systematisk for å være forbilde/feie for egen dør

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 med arealstrategi:

-Ringerikes mål innen hvert av ni utvalgte bærekraftsmål og strategier for hvordan vi skal nå dem

På vei mot et bærekraftig Ringerikssamfunn...

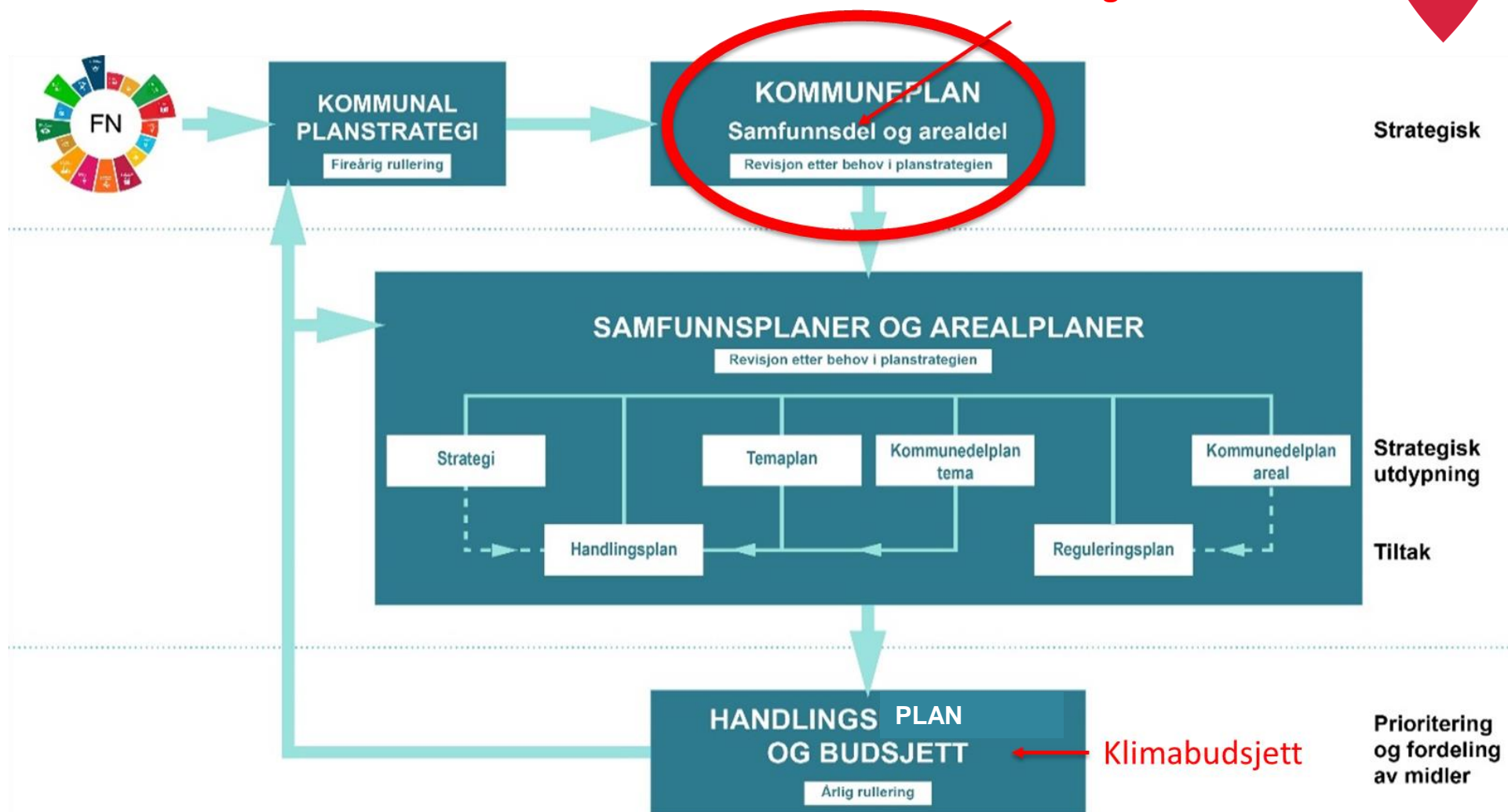
Klima-, energi- og miljømål
Arealstrategi

Lokale bærekraftsmål i kommuneplanens samfunnsdel

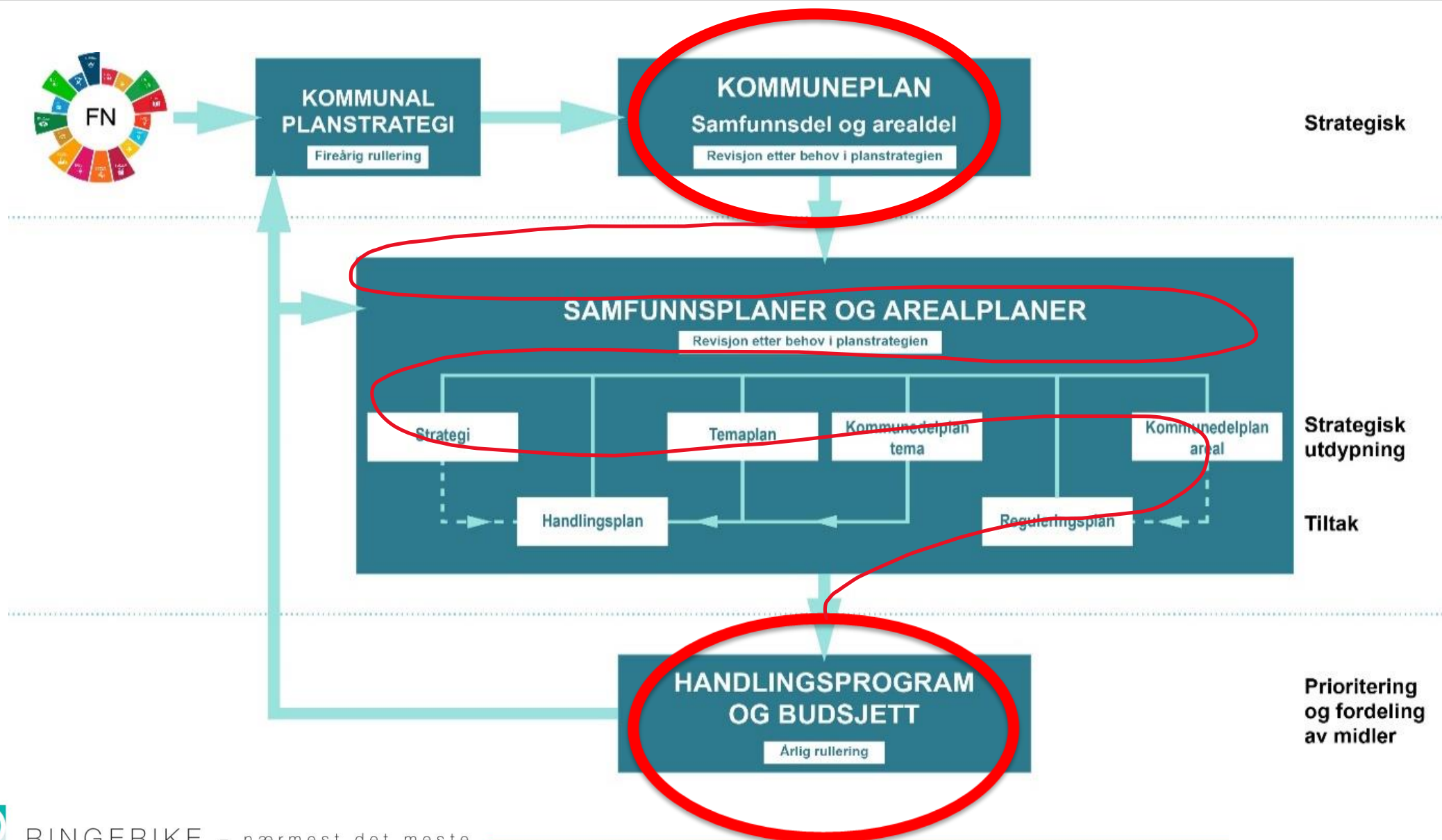
Førende for:

- andre planer inkl. arealdelen
- årlige handlingsplaner og budsjett =inkluderer klimabudsjett
- virksomhetsplaner
- Blir rapportert på!

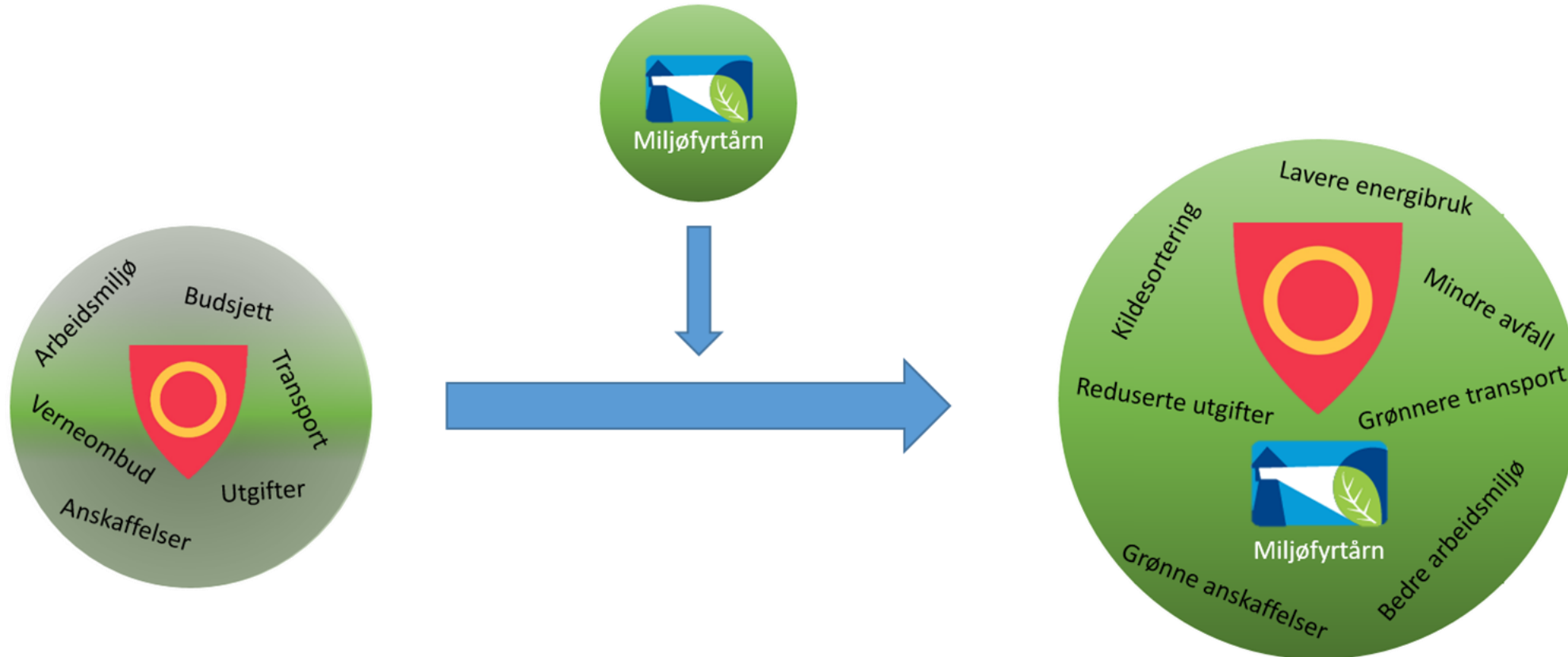
Bærekraft inn i kommunens styringssystem fra A til Å

Verktøy for bærekraft i egen drift → Miljøfyrtårn

= jobbe systematisk for å være forbilde/feie for egen dør

Milepæler oppnådd per august 2023

- **2020 – Kommunens «hovedkontor» ble sertifisert.**
  - Rådhuset, Fossveien og IT, fellesfunksjoner innen bl.a. innkjøp, bygg og eiendom.
  - Utvikle og innarbeide overordnede styringssystemer; HMS, risikovurdering, arbeidsmiljø, energibruk, transport og innkjøp.
- **2021 – Skolene og barnehagene ble sertifisert.**
- **Vår 2022 – Enheter innen Teknisk, kultur og idrett sertifisert**
  - Kulturadministrasjonen og kulturskolen
  - Ringerike bibliotek
  - Enhetene Eiendom og Teknisk (ble sertifisert sammen)
  - Ringerike Brann- og redningstjeneste
- **Høst 2022/januar 2023 – Enheter innen Helse og omsorg sertifisert**
  - 21 nye sertifikater; omsorgssentre, hjemmetjenester, legevakt, bofellesskap, NAV, Ringerikskjøkken, Helse- og boligforvaltningen, m.m.
- **Høst 2023 – I gang med resertifisering av hovedkontoret...**

Besøk av sertifisør på Tyrstrand skole

Bjørnis mottar Miljøfyrtårndiplomet for Brann- og redningstjenesten.

Oversikt over Miljøfyrtårn i Ringerike kommune

**53
sertifikater!**

Ringerike kommune (Hovedkontoret)

Teknisk, kultur og idrett

Eiendom og Teknisk
Kultur og idrett
Ringerike bibliotek
Ringerike Brann- og redningstjeneste

Utdanning og familie

Barnehager

Eikli barnehage
Hallingby barnehage
Haug barnehage
Heggen barnehage
Heradsbygda barnehage
Hvervenmoen barnehage
Hønefoss barnehage
Nes barnehage og skole
Tyristrand barnehage
Ullerål barnehage
Veien barnehage

Skoler

Benterud skole
Hallingby skole
Haugsbygd ungdomsskole
Helgerud skole
Hov ungdomsskole
Sokna skole
Tyristrand skole
Ullerål skole
Vang skole
Veie skole
Veienmarka ungdomsskole

Andre

Austjord Fg/E og Færden barnebolig
Barneverntjenesten
Forebyggende helsetjenester for barn og unge, folkehelse og helsekontoret
Læringscenteret for voksne
Spesialpedagogiske tjenester

Helse og omsorg

Bofellesskap

Hov gård
Hvelven 87 og 89
Krokenveien
Fossetorget
Hallingby hjemmetjeneste og bofellesskap

Omsorgssentre og sykehjem

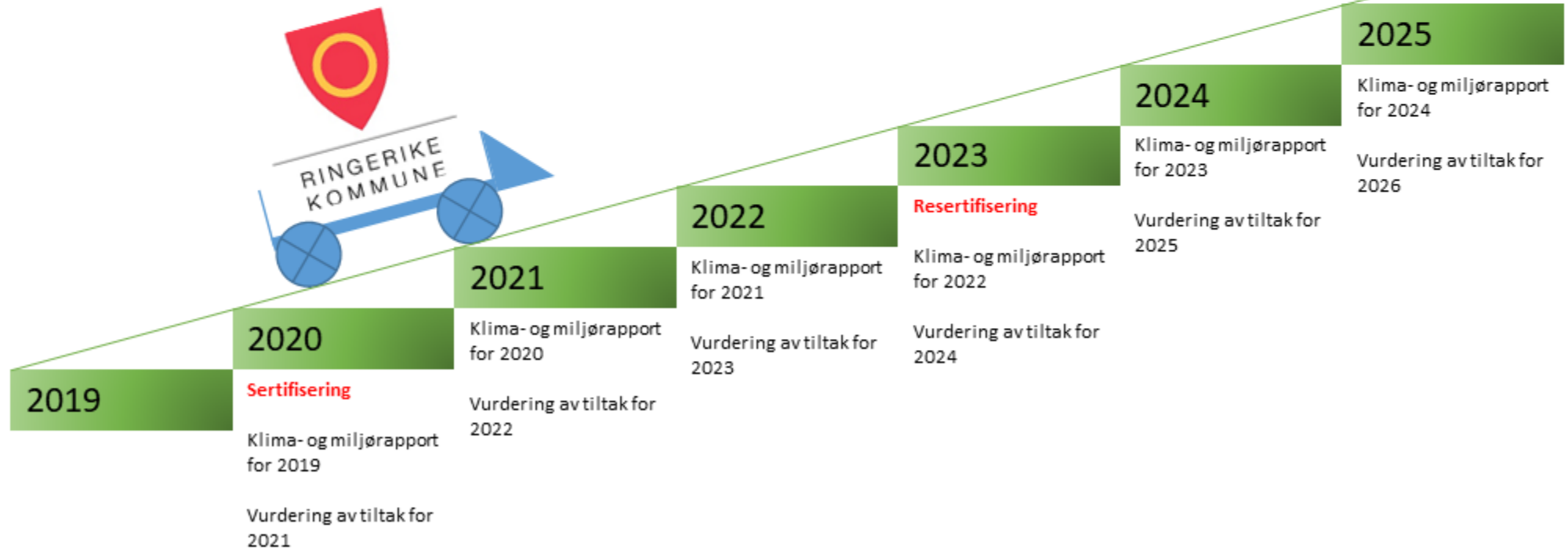
Austjord behandlingssenter
Heradsbygda omsorgssenter
Hvelven omsorgssenter
Hov øst
Nes omsorgssenter
Sokna omsorgssenter
Tyristrand omsorgssenter

Andre

Ambulerende miljøtjeneste sentrum
NAV Ringerike
Ringerike Fengselhelsetjeneste
Helse- og boligforvaltningen
Legevakt
Aurora dagaktivitetssenter
Psykisk helse og rus
Ringerike Krise- og kompetansesenter
Ringerikskjøkken

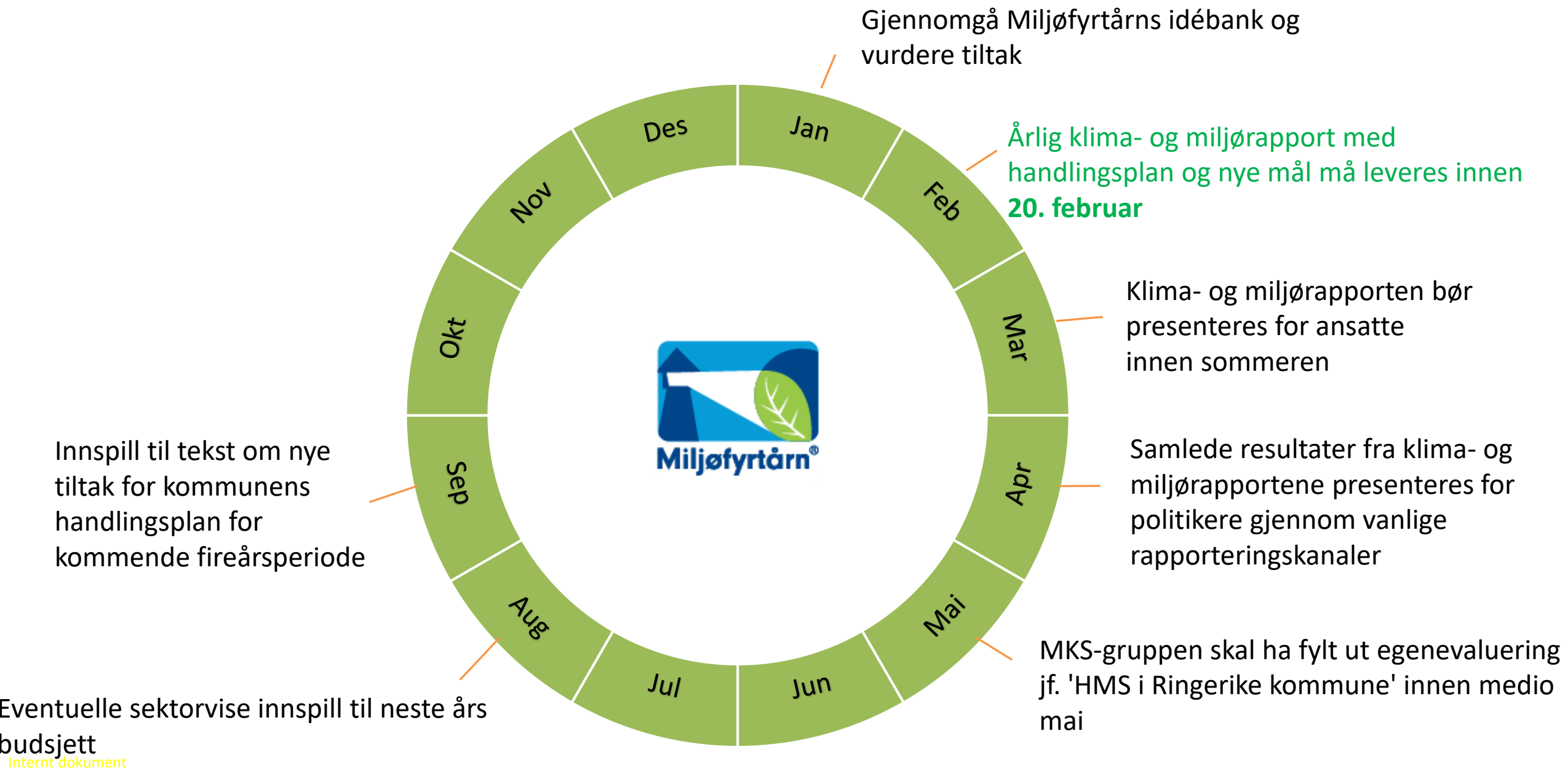
Miljøfyrtårnprosessen for hovedkontoret

Bedre

Bra

Årshjul for Miljøfyrtårnaktiviteter i Ringerike kommune

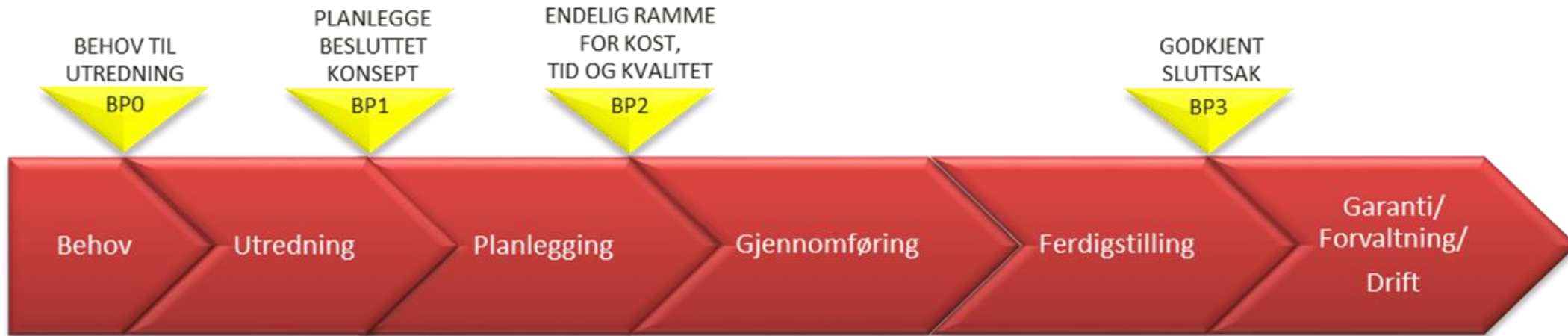

Bonus: Utbyggingsrutine/-sjekkliste

Rutine for klima, miljø og støtteordninger - Føringer for utbyggingsprosjekter i Ringerike kommune

Overordnet for prosjekter

Overordnet miljøprofil og miljømål for prosjekter

Det skal redegjøres for valgte energiløsninger for byggene, inkludert potensial for / valg av løsning for lokal energiproduksjon.

Energi

Bonus: Utbyggingsrutine/-sjekkliste

Rutine for klima, miljø og støtteordninger - Føringer for utbyggingsprosjekter i Ringerike kommune

Status på utfylling - Viser hvor mange krav i sjekklisten som er svart ut / mangler besvarelse

	Behovsfase		Utredningsfase		Planleggingsfase		Gjennomføringsfase		Ferdigstillingsfase		Driftsfase	
	B_Aktuell	B_Utfylt	U_Aktuell	U_Utfylt	P_Aktuell	P_Utfylt	G_Aktuell	G_Utfylt	F_Aktuell	F_Utfylt	D_Aktuell	D_Utfylt
Totalt	32	0	32	0	32	0	30	0	22	0	21	0
Tema												
<i>Overordnet for prosjekter</i>	4	0	4	0	4	0	4	0	3	0	2	0
<i>Avfall</i>	4	0	4	0	4	0	4	0	3	0	3	0
<i>Bygg</i>	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
<i>Energi</i>	4	0	4	0	4	0	2	0	2	0	2	0
<i>Materialer</i>	3	0	3	0	3	0	3	0	0	NA	0	NA
<i>Mobilitet</i>	1	0	1	0	1	0	1	0	0	NA	0	NA
<i>Uteområde</i>	8	0	8	0	8	0	8	0	7	0	7	0
<i>Bygg- og anleggsplass</i>	3	0	3	0	3	0	3	0	2	0	2	0
<i>Vann og avløp</i>	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0
	32	0	32	0	32	0	30	0	22	0	21	0

FORSØK PÅ Å OPPSUMMERE NOEN SUKSESSFAKTORER

Suksesskriterium 1: Skaff deg både kompass, kart og målebånd

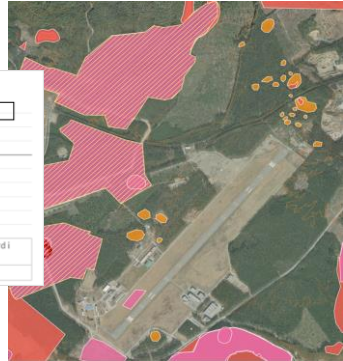
Klima og miljøledelse og styringsverktøy

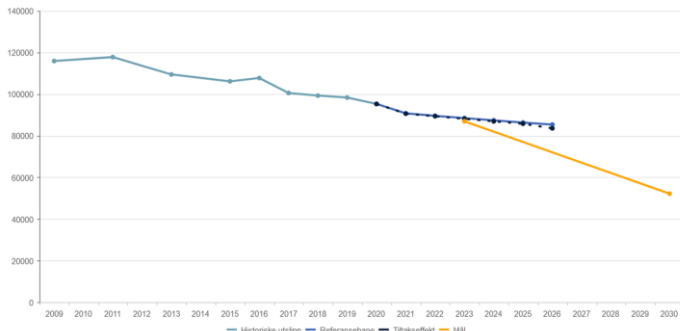
Arealregnskap og kart

Dyrka jord

Planforslaget	Endringer sammenlignet med KP areal del 2019
600	456
400	
200	
0	
-200	-14
-400	
-600	
-800	
-1000	
-1200	
Totalt areal dyrka jord som åpnes for utbygging i planforslaget	
-954	456
Areal dyrka jord foreslått endret til LNF (dvs. ikke utbyggt)	
	-14
Nye utbyggingsområder på dyrka jord i planforslaget	
	-14
Fullydte dyrka jord	

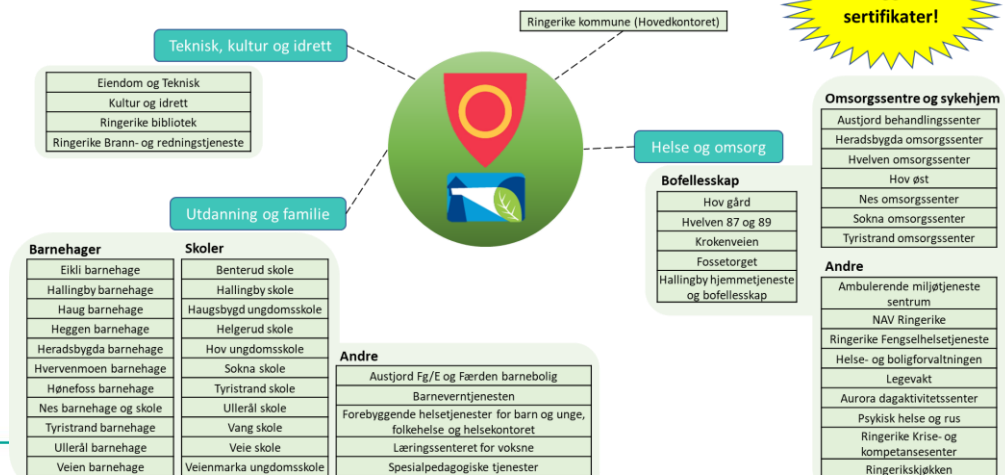

Klimabudsjet

Miljøfyrtårn

Oversikt over Miljøfyrtårn i Ringerike kommune

53 sertifikat i boks –klare for resertifisering ☺

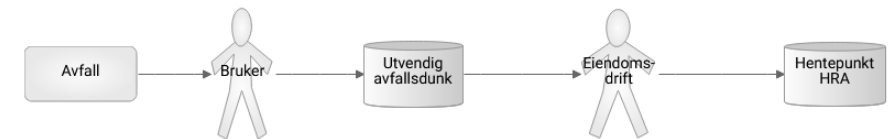
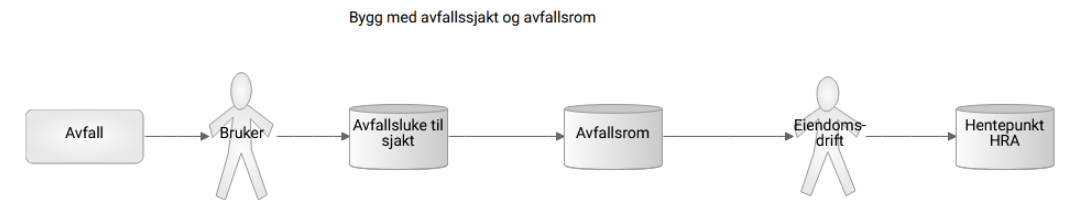
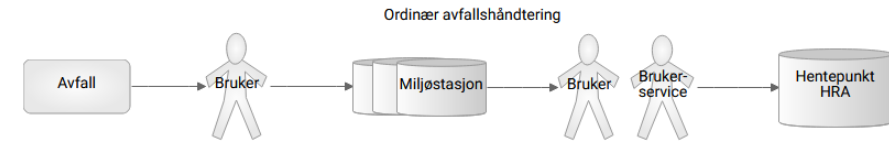

Suksesskriterium 2: Forankring, involvering og eierskap (eller forpliktelse) BÅDE ovenfra, nedenfra og på tvers

Eksempel: Forbedret kildesortering ved alle kommunale virksomheter

- Forankra i kommuneledelsen: Ny renovasjonsavtale –fem fraksjoner skal hentes ved alle kommunale virksomheter
- Utendørs dunker: HRA, eiendom, brukere
- Innendørs dunker: Brukere – Miljøfyrtårnansvarlige, ledere, renhold, eiendom
- Rutiner –dytte på at gå opp mellom renhold, vaktmester og brukere

Suksesskriterium 3: Lag frister og fremdriftsplaner (for deg selv og andre)...

- Eksempel 1 – møteplan resertifisering Miljøfyrtårn**

Møtekalender resertifisering Miljøfyrtårn 2023-2025

August						
Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
		1	2	3	4	5
	7	8	9	10	11	12
1	14	15	16	17	18	19
	21	22	23	24	25	26
3	28	29	30	31		
	OM PG					
5						

September						
Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
				1	2	3
5						
	4	5	6	7	8	9
	OM SK					
7	11	12	13	14	15	16
	AM					
	18	19	20	21	22	23
9	25	26	27	28	29	30
	AM					

Oktober						
Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
						1
13						
	2	3	4	5	6	7
	AM					
15	9	10	11	12	13	14
	16	17	18	19	20	21
	AM					
17	23	24	25	26	27	28
	30	31				
	AM					

November						
Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
		1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11
	AM					
19	13	14	15	16	17	18
	Sert	Sert	Sert	Sert		
	20	21	22	23	24	25
21						
	27	28	29	30		

NB: Sertifisering i november!

- Eksamen!
- Hel dag til sertifiseringsmøte, hvor sertifisør går gjennom grunnlaget og stiller spørsmål

Eksempel 2: Frister klimabudsjett:

- Tidlig sette dato for gjennomgang av tiltak i kommunedirektørens ledergruppe – gir frist for at sektoransvarlige gir innspill og forankrer hos egen kommunalsjef
- Samordning med budsjett og handlingsplan gir øvrige absolutte frister...

Suksesskriterium 4: Finn ildsjeler og gode katalysatorer – tilrettelegg for inspirasjon på tvers og gi drahjelp og gode råd på veien

LES OGSÅ

Rune (39) tar miljøvernet i barnehagen til nye høyder: - Vi har omstilt måten vi tenker på

Foto: Ringerikes blad

Enhet for klima og miljø

Biblioteket er stolte av å ha blitt Miljøfyrtårn!
Foto: Ringerikes kommune

Takk for oppmerksomheten!

RINGERIKE
KOMMUNE